

MOTIONSSVAR

Magnusson Falck, Anna-Karin
Anna-Karin.MagnussonFalck@skane.se

Datum 2023-11-16
Ärendenummer 2023-POL000189

1 (4)

Motion Erbjud fler skånska kvinnor mammografi

Ordförandens förslag

Hälsö- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige följande

1. Regionfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning

Charlotte Bossen (C) och Patrik Holmberg (C) har i en motion föreslagit att Region Skåne tillsätter ett pilotprojekt, med följeforskning, där kvinnor med tätare bröst erbjuds kompletterande bröstcancerundersökningar, samt att Region Skåne tillsätter ett pilotprojekt, med följeforskning, där kvinnor erbjuds mammografi även efter 74 års ålder.

I ärendet finns följande dokument:

1. Motionssvar 2023-11-16
2. Motion 2023-05-15

Överväganden Bakgrund

Bröstcancer är den vanligaste cancersjukdomen bland kvinnor, mer än hälften upptäcks via mammografiscreeningen och ger inga symptom. Screening för bröstcancer infördes successivt i Sverige under 1980- och 1990-talet och har tillsammans med förbättrade behandlingsmetoder påverkat 10-årsöverlevnaden från 50 procent till 90 procent.

Socialstyrelsen tar fram rekommendationer om nationella screeningprogram i syfte att befolkningen ska erbjudas en jämlik och evidensbaserad vård som bygger på bästa möjliga tillgängliga kunskap. Rekommendationerna grundar sig på en medicinsk bedömning av för- och nackdelar med screening på befolkningsnivå samtidigt som man har regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om villkoren för screeningen. I föreskrifterna regleras vilken del av en population som

ska kallas, vilken metod som ska användas och med vilka intervall den ska erbjudas. Utvärdering genomförs med hjälp av fastställda indikatorer, framtagna tillsammans med professionsexperter, om det nationella screeningprogrammet ger avsett resultat. Den senaste utvärderingen genomfördes 2022 (nationell utvärdering – bröstcancerscreening med mammografi, SoS 2022-6-7958). Socialstyrelsen presenterade även en översyn med rekommendation om screening för bröstcancer våren 2023 med fokus på utvalda frågeställningar dvs. övre åldersgräns i screeningprogrammet samt tomocyntes, en typ av skiktröntgen som är en känsligare metod än vanlig mammografi för kvinnor med täta bröst. Den europeiska kommissionens riktlinjer om bröstcancerscreening (European Commission Initiative on Breast cancer, ECIBC) har utgjort del i vetenskapligt underlag för Socialstyrelsens rekommendationer 2023 med särskilt fokus på övre åldersgräns i screeningprogrammet samt tomocyntes. Stödet för de europeiska riktlinjerna har granskats och prövats utifrån svenska förhållanden och befunnits vara av högt vetenskapligt värde och framtagna med transparens och metodologisk noggrannhet. Sakkunniggrupp och nationella screeningrådet har sedan granskat Socialstyrelsens underlag och metod för framtagande av de nu föreliggande rekommendationerna.

Aktuella rekommendationer

Screening med mammografi kvinnor > 74 år Region Skåne

Screening för bröstcancer med mammografi är i etablerad drift inom Region Skåne sedan decennier och verksamheten deltar återkommande i relevanta forskningsstudier. Aktuell forskning avseende nytta såsom förlängd livslängd, påverkan på livskvalitet, konsekvenser av överbehandling och samhällsekonomisk analys finns inte tillgänglig för vetenskapligt grundade beslut och ändrade rekommendationer vad avser höjd ålder för deltagande i screening enligt Socialstyrelsen. Det krävs randomiserade studier med jämförd kontrollgrupp, representation av spridd geografisk population och betydande numerär inklusion för att skapa studier med hög vetenskaplig kvalitet vilket skulle kräva nationell samordning. En övre åldersgräns på 74 år för screening med mammografi stämmer överens med europeiska riktlinjer på området. Undersökning och utredning vid symptom eller stark oro för cancer kan alltid utredas enligt vårdprogram, oavsett ålder.

Kompletterande undersökning vid tät bröstkörtelvävnad

Tät bröstvävnad karakteriseras av mer körtel- och bindvävsvävnad och mindre fett vilket ger specifikt utseende vid undersökning med röntgen. Förekomst av ökad täthet i bröstet kan vara en riskfaktor för att utveckla bröstcancer vilket sannolikt inte enbart förklaras av en ökad svårighet att upptäcka en förändring på röntgen. Socialstyrelsens senaste utredning av det vetenskapliga underlaget lyfter fram att användandet av annan undersökningsmetod än mammografi (tomocyntes) upptäcker mer cancer hos personer med medeltäta bröst men minskar inte antalet s.k. intervallcancer (cancer som upptäcks mellan screeningintervall) eller antalet

cancer för personer med högsta tätheten. Socialstyrelsen bedömer att den alternativa undersökningsmetoden sannolikt skulle kräva stora resurstillskott till osäker nytta.

Magnetrontgen (MR) har visat sig minska intervallcancer men är enbart kostnadseffektiv om man screenar var 3-4e år vilket gör det mindre användbart för att hitta snabbt växande cancer. Undersökningsmetoden är resurskrävande och påvisar många falskt positiva (sjukdom föreligger inte trots att undersökning ger hög sannolikhet för detta) undersökningsresultat i flera studier. ECIBC avråder från screening med magnetkameraundersökning eller ultraljud för grupperna med högst brösttäthet, eftersom det inte är visat att de positiva effekterna överväger de negativa. Även Socialstyrelsen bedömer att dessa undersökningsmetoder inte bör erbjudas systematiskt i screeningen

Det finns pågående nationella och europeiska (där Sverige deltar) studier vad avser screeningeffektiva metoder, biomedicinska analyser vid tät bröstvävnad och riskbaserad screeningverksamhet vilket förhoppningsvis kan ge svar på vilka grupper som gynnas bäst av alternativa screeningmetoder i framtiden. Samtidigt planeras en pilotstudie som använder en riskmodell med artificiell intelligens (AI) för att identifiera kvinnor som behöver tillägg av alternativ undersökningsmetod med målet att minska antalet intervallcancer.

Sammanfattningsvis följer Region Skåne Socialstyrelsens fastslagna rekommendationer för screening för bröstcancer (2023). Rekommendationerna har grund i vetenskap av hög kvalitet och stämmer väl överens med europeiska riktlinjer. Vidare arbete ska fortsatt fokusera på kompetensförsörjning och ett jämlikt erbjudande om deltagande i screeningverksamhet för invånare i Region Skåne. Deltagande i planerade nationella eller europeiskt samordnade studier inom området ska beaktas för att erbjuda Region Skånes invånare möjlighet att delta.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår mot bakgrund av ovanstående att Region Skåne inte ska tillsätta ett pilotprojekt, med följeforskning, där kvinnor med tätare bröst erbjuds kompletterande bröstcancerundersökningar, eller att Region Skåne tillsätter ett pilotprojekt, med följeforskning, där kvinnor erbjuds mammografi även efter 74 års ålder. Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår därmed regionfullmäktige att motionen ska avslås.

Anna Mannfalk
Ordförande

Pia Lundbom
Hälso- och sjukvårdsdirektör